

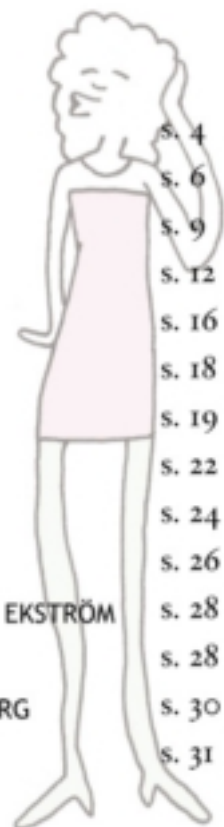
Wannabe

NR 5-6: YTLIGHETSNUMRET

Innehåll

GayKultur™	SARA EDENHEIM	s. 4
Sagan om djupet	HANS HANNER	s. 6
“Det klart att jag är öppen!”	HANNA BERTILSDOTTER	s. 9
Bögvärlden är ytlig	BJÖRN FRITZ	s. 12
När ytligheten gör ont	DANIEL BLOMGREN	s. 16
Var lite ytlig och njut	ULV OHLBERGER	s. 18
Feminis/m?	CHRISTINA KJELLSTRAND	s. 19
Är homokulturen ytlig?	ÄMMA HILDEBRAND och ANDERS HANSSON	s. 22
Halvlek i bokprojektet	ANDERS HANSSON	s. 24
Homosorger	ÄMMA HILDEBRAND	s. 26
Stockholms Universitets studentkårs HBT-projekt	MARIA NILSSON och KARIN EKSTRÖM	s. 28
HBT på schemat i Umeå	DANIEL HJALMARSSON	s. 28
Titta vad många gaystudentföreningar!	ÄMMA HILDEBRAND och FRIDA STÅNGBERG	s. 30
SFG har ordet	DANIEL HJALMARSSON	s. 31

Medverkande i Wannabe nr 5-6 2003

TEXT	FOTO	LAYOUT	POSTADRESS
Hanna Bertilsdotter,	Ylva Hansen, Anders	Maria Wallin	Sveriges Förenade
Daniel Blömgren, Sara	Hansson, Ämma		Gaystudenter
Edenheim, Karin	Hildebrand, Leila	REDAKTÖR OCH	AF-borgen
Ekström, Hans Hanner,	Tamaddon	ANSVARIG UTGIVARE	Sandgatan 2
Anders Hansson, Ämma		Thomas Wimarck	223 50 LUND
Hildebrand, Daniel	ILLUSTRATIONER		
Hjalmarsson, Björn Fritz,	Rebecca Eriksson	KONTAKTA OSS	Wannabe ges ut av Sverige
Christina Kjellstrand,	(omslag), Ämma	wannabe@gaystudenterna.nu	Förenade Gaystudenter.
Maria Nilsson, Ulv	Hildebrand, Emma	HEMSIDA	
Ohlberger	Stångberg, Frida Stångberg	www.gaystudenterna.nu	

REDAKTION Ämma Hildebrand, Thomas Wimarck, Maria Wallin, Anders Hansson

När jag för några år sedan flyttade till Stockholm var det som en vilsen bög jag kom hit. Jag hade ingen aning om hur jag skulle finna de många andra bögar, dem som det talades om hela tiden. Det enda jag visste var att det fanns en klubb för mig som hette TipTop och en organisation som hette RFSL. Så jag satte mig snällt i baren på TipTop och inväntade de likasinnade.

Den förste och enda som pratade med mig var en ensam man, som var lite äldre än jag. Jag minns att jag var rädd men otroligt glad att någon ville prata med mig. Tänk att han tog sig tid att prata med lilla mig när alla andra i baren verkade så mycket sötare. Vi pratade en stund och jag klunkade min öl för att försöka dölja min rädsla. När jag sedan skulle gå hem, tog jag mig en blick runt om i baren och tyckte mig se många andra som också var ensamma.

Nu, några år senare, ser jag fortfarande samme snälle man på TipTop som pratar med främlingar i baren. Numera är jag cynisk och misstänksam mot de flesta, och kommer fram till att han inte kan ha rent mjöl i påsen... eller? Jag tror att alla som pratar med främlingar bara vill ha sex och jag kallar dem just ytliga. Fast är det verkligen ytlighet? Kanske är det i stället när jag flyktigt hälsar på mina vänner och bara visar upp en fasad, en yta.

Det var det som gav mig idén att ägna ett helt Wannabenummer åt ytlighet. Att låta andra visa vad ytlighet betyder för dem och deras tankar kring begreppet.

THOMAS WIMARK
nybliven redaktör som studerar ryska i väntan på
den stora framtidsdrömmen som nog kommer
snart...

GayKulturen™

text SARA EDENHEIM

illustration REBECCA ERIKSSON

Från min elitistiska, djuplodande, akademiska flatposition ser jag ned på de ytliga små bögnerna som springer benen av sig för att inte missa en helkväll med Mark, Jonas och Melodifestivalen. Med en fnysning slänger jag ifrån mig ännu ett bögcenrerat, reaktionärt nummer av QX och svär för hundrafemtionde gången över Mian Lodalens svek mot den anti-kommersiella, anti-essentialistiska, anti-anti-rörelsen. Med förakt och redan förutfattade meningar läser jag nyliberala böcker av homosexuella män om hur fint det är att marknaden äntligen har

upptäckt "gaykulturen" och med samma inställning dekonstruerar jag varje bögn som gör sig till talesman för "alla homosexuella" utan att nämna ordet "lesbisk". Med en ständigt skeptisk inställning till varje "homovänlig" reform som genomförs och med en desillusionerad skakning på huvudet varje gång en bögn går ut i media för att berätta om hur han "aaalltid varit bögn och hur svvvvääååå det är att komma uuuut och hur absolut glamorööst det är att vara bööög i Stockkholm", stannar jag en dag upp framför en löpsedel från ytligheternas kvällstidning och läser att gubben Siewert Öholm – som jag för övrigt trodde var död sedan länge – har förfasat sig över att två män kramats i redan nämnda melodifestival.

"Va fan, låt bögnerna ha sin melodifestival i fred", kommer jag på mig själv att tänka. "Varför skulle vi ändra på oss bara för att några stjärtnkipande heteros ska slippa må illa?" Vänta nu. Var kom det där "vi" ifrån? Innan var bögnerna "dom" – inte "vi". Och innan var Melodifestivalen det mest reaktionära trash som fanns. Vad har hänt uppe på hjärn-

kontoret egentligen?

Egentligen har det inte hänt så mycket. Jag är fortfarande lesbisk och Melodifestivalen är fortfarande överkommersialiserat trams. Skillnaden här är bara att det är en heterosexuell medie-mandarin som säger att homosexualitet är äckligt och inte borde få visas i media för att det kan påverka känsliga tittare, och jag tycker precis tvärtom: det visas ju på tok för mycket indoktrinerande och äcklig heterosexualitet på TV. Sedan vet jag i och för sig att Siewert självfallet menade att manlig homosexualitet är äckligt, för han skiljer sig knappast från andra heterosexuella män när det gäller synen på kvinnlig homosexualitet – särskilt om den personifieras av höststafsfriserade porrstjärnor.

Men det bortser jag från, oväntat nog, i det här sammanhanget. För nu är det fråga om kritik utifrån och då hoppar min position upp ett snäpp – jag är plötsligt inte bara lesbisk utan även homosexuell i någon sorts könsneutral bemärkelse. Jag är inte bara kritisk mot kommersiella media i allmänhet, utan mot en viss kategori av media: de hetero-

normativa. Jag har med andra ord anpassat min position och min kritik efter omständigheterna. Det finns en plats för både den ena och den andra positionen – det gäller bara att känna efter när den ena passar bättre än den andra. Och att inte fastna. För då blir det, om inte annat, ganska tråkigt i längden.

Det är nog det som, tyvärr, är problemet med den numera

melodifestivaltema med dragqueens! Var dragqueen med feministiskt budskap! Utnyttja ytligheten för att göra något djupt och vice versa! Hoppa mellan nivåerna – stöd manligt hängel i direkt-sändning när det behövs och var kritisk mot detsamma när det tränger undan potentiellt lesbiskt hängel. Tryck upp QX i ansiktet på Siewert, men släng den direkt i papperskorgen när du kommer

“Vänta nu. Var kom det där ”vi” ifrån? Innan var bögarne ’dom’ - inte ’vi’. Och innan var Melodifestivalen det mest reaktionära trash som fanns.”

färdigpackade och nylackade så kallade gaykulturen. Egentligen är den inte mer ytlig än någon annan kommersiell ”kultur” – skillnaden mellan QX och Veckorevyn är trots allt hårfin. Problemet är bara att gaykulturen antas vara heltäckande och endast kunna utgöras av RFSL, Pride och dragqueens. Det finns inget liv utanför The Gay Matrix.

Ska vi fås att tro, i alla fall. För det är klart att det finns ett liv utanför. Och det bästa är att man faktiskt inte behöver avsäga sig all ytlig gaykultur bara för att man vill ta del av det andra livet också. Tvärtom. Var medlem i RFSL för att kunna övertyga festarrangörerna att inte köra ännu ett

hem! Var kritisk mot gayorienterad reklam – men inte för att den visar dumma bögar, utan för att den är just reklam. Reklam är dumt. Bögar behöver inte vara dumma.

Ta kompisens komma ut-process på allvar, men vägra lyssna på varje tillrättalagd snyfthistoria med lyckligt slut som reproduceras i heteromedia. Gläds över möjligheten att adoptera barn, men var skeptisk till de krav som ställs upp. Utse årets sexigaste tjej i QX, men strunta i alibi-priset för ”Årets hetero”. För även om ”Årets sexigaste tjej” är super-ytligt och tramsigt medan ”Årets hetero” är jättedjupt och politiskt, reproducera det första att

kvinnor kan känna begär till andra kvinnor, medan det andra påvisar att det finns goda och onda människor och att den som vill passera som god bör vara snäll mot homosexuella. Det förra är en viktig signal, det senare skapar bara offer och skenheliga martyrer.

Varje yta har ett djup och varje djup har en yta – det gäller bara att hålla reda på vad som är fram och bak för tillfället. Kort sagt, att veta när man ska skratta åt sig själv och när man ska skratta åt Siewert Öholm.

SARA EDENHEIM är doktorand i historia vid Lunds universitet och jobbar mest med att fördjupa sig i ytliga statliga offentliga utredningar som stört sig över förekomsten av avvikande kön, genus och begär från 1941 till 2003. Vilket är ett överraskande underhållande arbete.

Sagan om djupet

text HANS HANNER
foto LEILA TAMADDON

Det var en gång för länge, länge sedan ett land långt, långt borta. I det här landet fanns en stad och i staden vandrade en sen kväll en ung man, nästan en pojke, ensam hem i kvällsmörkret. I det skumma ljuset på den tomma gatan såg han två småfulla unga män närma sig honom för att korsa hans väg. Han blev rädd och hoppades intensivt att de inte skulle tilltala honom när de kom tillräckligt nära. Eller visa aggression på något sätt. När de två männen just passerat honom och faran syntes vara över, ropade en av de båda som han mött:

– Dö! Är du bög?

Den ensamme mannen kände rädslan hugga tag i sig. Han svarade med något darrig röst:

– Neej.

Det dröjde inte länge förrän nästa replik kom:

– Men dö! Är du bög?

På nytt svarade den ensamme unge mannen:

– Neej.

Och nu hoppades han ännu mer intensivt, medan han gick vidare

nedför gatan, att de skulle låta honom vara i fred. Men snart kom samma fråga igen:

– Men dö! Är du inte bög?

Den av de båda männen som dittills varit tyst, lade sig i:

– Men låt honom vara. Han har ju sagt att han inte är bög.

Som avslutning, när avståndet mellan dem ökats ytterligare, kom en sista kommentar flygande genom kvällsluften:

– Vad konstigt. Du går ju som en.

Det här var den korta och kärnfulla berättelsen om mannen som hjälpte mig komma ut. Med mig hem den kvällen 1977 följde en stark obehagskänsla – går jag som en bög? Jag kan i minnet se mig själv nästa dag sitta ensam på innerstadsbussen i Göteborg med blicken ut genom fönstret och försjunken i mina funderingar, när insikten äntligen nådde fram till mig – jovisst, jag är ju bög! Och därmed var bollen i rullning ... Den långa resan att acceptera mig själv för den jag var hade påbörjats. Att acceptera att jag var bög och att acceptera att det var

OK att gå som en bög!

Sagan fortsätter.

Att komma ut i gaynöjeslivet anno 1977 i Göteborg gick för mig ganska snabbt. Till min stora lycka visade det sig att Lena, som jag först berättade min hemlighet för, kunde avslöja att en gemensam klasskamrat från gymnasieklassen också var bög. Så det var bara att haka på och låta sig lotsas ut i gaylivet av egen privatguide.

Min resa ut i gayvärlden började på så sätt bra. Under 1½ år gick jag på bögklubben Pedro i Göteborg. Jag njöt av min frihet, att äntligen, äntligen ha hamnat rätt. Samtidigt bar jag på känslan av att inte ha någon att prata med om mina funderingar kring det här att vara bög. Jag hade inget ställe där jag kunde bearbeta min förändrade värld. Dessa behov pockade på och jag sökte mig till slut till den lokala RFSL-avdelningen. Där fann jag – lyckligtvis – en annan gemenskap. Jag hade behov av att prata och att bearbeta och där hittade jag människor jag kunde prata med.

Detta hände en gång för länge, länge sedan. I en tid då den stora tystnaden rådde – det var knappt att homosexuella fanns. Jag tänker ibland på de ungdomar i dag som har ett behov av att lufta sina tankar, ett behov av att få hjälp i sin komma-ut-process. Vad finns det i dag för utrymme för djup i gayvärlden? Hur mycket yta och hur mycket djup vill vi ha? Vilka möjligheter finns till verkliga samtal? Var jag unik i mitt behov att få prata och bearbeta?

Många turer och ett par decennier senare valde jag att utbilda mig till psykolog. Som avslutning på psykologlinjen ska man skriva en examensuppsats. Jag valde att genomföra en undersökning på temat psykisk hälsa och ohälsa

hos homo- och bisexuell ungdom. I utlandet började det dyka upp forskningsresultat som visade att homo- och bisexuella ungdomar mår sämre psykiskt än heterosexuella ungdomar. En sådan undersökning saknades i Sverige. Svar från 1 285 ungdomar bekräftade mina och andras farhågor om psykisk ohälsa. Här är ett axplock ur resultaten:

Av 1 285 ungdomar svarade 77 stycken att de inte pratat med någon om sin läggning. I denna grupp var 3 av 4 killar, 3 av 4 var inte nöjda med sin sexuella läggning och 2 av 3 bodde i glesbygd. De som uppgav sig vara osäkra på sin sexuella läggning sade sig i väldigt stor utsträckning sakna nära, förtroliga vänner.

12 % av tjejerna i undersökningen drack sig fulla minst en gång i veckan jämfört med 4 % av tjejerna i jämförelsematerialet. När ungdomarnas föräldrar fått reda på dotterns eller sonens läggning upplevde 64 % av tjejerna att deras mamma hade reagerat positivt. 73 % av tjejerna upplevde att deras pappa reagerat positivt. Av killarna upplevde 60 % att deras mamma reagerat positivt och 55 % att deras pappa reagerat positivt. Här syns tydligt hur män har problem med manlig homo- och bisexualitet. Att manlig homo- och bisexualitet är stigmatiserad framgick även av svaren på andra frågor.

När tjejerna och killarna i undersökningen fick uppskatta

sitt allmänna hälsotillstånd, kom 57% av tjejerna och 71% av killarna fram till att det var bra. Av ungdomarna i jämförelse-materialet hade 89 % av tjejerna och 88 % av killarna uppskattat det som bra.

Sagan är inte slut.

Om dessa resultat är allmänt giltiga så visar svaren att det finns en stor mängd psykisk ohälsa i landet som vi inte tidigare känt

till. Svaren visar att det behövs mycket forskning och samtidigt stora – och genomgripande – förändringar i samhället. Vad är det vi behöver förändra? Kanske är det så att icke-heterosexuella ungdomar missar en massa djup under tonåren – en massa relationsprat, förälskelseprat, hur-är-jag-i-förhållande-till-dig-prat. Kanske missar vi en tonårs-utveckling som vi borde ha.

Kanske bär vi en pratbrist med oss ut i livet. Kanske behöver vi tillfredsställa ett uppdämt behov av djup. Är det kanske mer djup vi behöver i gayvärlden? Mer samtal?

HANS HANNER är nyexaminerad psykolog från Göteborg.

Hela uppsatsen går att tanka hem till datorn. Surfa in på www.hanner.st/swedishglbyouthresearch/

”Det är klart att jag är öppen!”

- ett biperspektiv på öppenhet och normativitet

text HANNA BERTILSDOTTER

illustrationer FRIDA STÅNGBERG och EMMA STÅNGBERG

Bisexuella framställs ofta såväl bland homo- som heterosexuella som både generellt oseriösare, mindre autentiska och mindre öppna än homosexuella. Dessa positioner går som oftast hand i hand: ju mer seriös eller autentisk man "är" desto öppnare förväntas man uppträda. En del som kallar sig för bisexuella anklagas av homosexuella för att i själva verket vara garderobshomosexuella. Man menar att det skulle vara enklare att komma ut som bisexuell än som homosexuell eftersom det generellt är

"trendigare" att vara bi än homo, med följd att vissa fegisar, liksom en del karriärmedvetna (oseriösa) opportunister, väljer det enklare framför det svårare.

Öppenhet framställs här som något genomgående positivt – ju mer öppenhet desto bättre! Utifrån ett biperspektiv skulle samma resonemang om öppenhet vara: ju fler som kommer ut som bisexuella, desto fler bilder av bisexuella får vi. Det leder till fler och mer mångfaldiga möjligheter att vara bi på, så att småningom ett bisexuellt paradistillstånd

uppnås, där alla människor öppet erkänner och lever ut sin "naturliga" "bisexuella potential".

Detta resonemang kan problematiseras från ett biperspektiv.

Ett sätt att se på det hela är att ställa frågan: är det alltid lättare att komma ut som bisexuell än som homosexuell, eller beror det på sammanhanget? Om man ser till en del av de kändisar som kommit ut – eller rättare sagt försökt komma ut – som bisexuella, så har dessa raskt blivit "homosexualiserade" respektive "heterosexualiserade". I QX

framställs den öppret bisexuella dragartisten Criz de Light som bög och i Cosmopolitan beskrivs den öppret bisexuella sångaren Ola Salo som heterosexuell. I vilket fall är det endast Salos olikkönade erfarenheter och begär som är föremål för intresse i den intervju med Salo som jag läst i "Cosmo".

Jag har lärt känna åtskilliga i homovärlden som aldrig antytt att de skulle vara bisexuella. Däremot

har det hänt vid ett flertal tillfällen att jag råkat på samma människor, några år senare, i olikkönade relationer. När jag har frågat varför de aldrig har sagt något, har de ofta svarat: "Alla väljer ju inte att vara lika offentligt bisexuella som du."

Första gången det här hände blev jag provocerad. Jag tyckte att de var feiga, "garderobsbisexuella", som drog nytta av min och andra biaktivisters öppenhet – som jag tycker har lett till en ökad förståelse för bisexualitet och bisexuella inom homovärlden – men som själva inte drog ett strå till stacken. Men så har jag börjat fundera. Är det verkligen så enkelt? Är öppenhet alltid något

positivt, blir allt bättre ju mer öppna vi är?

Med min öppenhet följer ett

“När jag har frågat varför de aldrig har sagt något, har de ofta svarat: Alla väljer ju inte att vara lika offentligt bisexuella som du.”

visst (eget) krav på representativitet. För vissa människor jag möter är jag den enda öppret bisexuella person de någonsin haft kontakt med. Därför konstrueras jag oundvikligen som "den bisexuella" i bekantskapskretsen. En slags idealtyp som får representera mer eller mindre hela gruppen "de bisexuella". Den rollen för med sig ett visst ansvar. Huruvida jag bemödar mig om att ta det ansvaret eller inte, är oväsentligt. Jag påverkar synen på "de bisexuella" hos den jag möter oavsett om jag vill det eller inte. Alltså, eftersom jag vill framstå som ansvarsfull, vad för bild av "de bisexuella" är det jag önskar förmedla? Om jag nu får vara med

om att bidra till den bilden, bör jag väl ändå göra det medvetet.

Min öppenhet handlar således inte enbart om att vara sann mot mig själv, om något som i första hand får mig själv att må bra. Den är ett politiskt ansvar – som lätt kan bli något betungande. För i och med min öppenhet måste jag välja vilka beståndsdelar av mig som jag vill ska förknippas med "de bisexuella". Är till

exempel mitt SM-intresse, min öppenhet inför polygami, mitt tidigare aktivistiska engagemang inom RFSL, mina sam- och olikkönade erfarenheter sådana delar? Vilka av mina privata erfarenheter vill jag få förknippade med "de bisexuella"? Jag väljer således efter kontexten att vara öppen med olika saker, sådana som jag tror bäst gagnar

den bisexuella gruppen i sin helhet.

Detta innebär som oftast att framställa mig själv (den bisexuella gruppen) som så normal – i förhållande till kontexten – som möjligt. I en homonormativ grupp anpassar jag mig antagligen efter homonormativa värderingar, i en heteronormativ grupp efter heteronormativa. Med min öppenhet sker sålunda en medveten normaliseringsprocess. Och oberoende av hur jag framställer mig själv – som sedesamt monogam i olikkönad fast relation, med samkönade erfarenheter och erfarenheter av aktivism inom RFSL, eller på något annat vis – så bör jag vara medveten om vad det innebär i fråga om reproducerande av både rotade och nyare föreställningar, såväl bland hetero- och homo-sexuella som bland bisexuella som ännu inte har bestämt sig för om de vill komma ut ur den bisexuella garderoben eller inte.

Om alla tänker som jag, om alla tar "sitt ansvar" och kommer ut med väl valda bitar av sitt bisexuella "jag" – vad händer då? Troligen leder det till att fler vågar komma ut – alltså att det finner det mödan värd att berätta att de är bi i monosexuella sammanhang. Detta genom att de

kan slå fast sin tillhörighet i en grupp som visserligen inte är helt "som alla andra" men i stort inte avviker från gängse normer och ideal. Det lär inte kosta på alltför mycket. Alla är vi ju "lite olika"; det är ju bara kul och spännande med social "mångfald". Fler finner det mödan värt att söka sig till "likasinnade", det vill säga andra bisexuella, eftersom de ju faktiskt inte verkar vara så konstiga. På så vis stärks den bisexuella gruppen, såväl inifrån som utifrån.

Fast bara vissa delar av den bisexuella gruppen stärks, nämligen de delar som är normaliserade, de "goda bisexuella". De andra, "onda bisexuella", får vackert hålla sig borta. Vi vill inte ha med några otäcka små krumelurer som bryter mot den vår normaliserade bisexuella identitetsposition som vi kämpat så hårt för att få allmänt erkänd och accepterad. Sådana som stör ordningen. Som strular runt, surfar på queertrenden, skiter i sitt ansvar gentemot övriga i den bisexuella gruppen genom att gå ut med allt möjligt socialt upprörande och avskräckande, och på olika vis är bipolitiskt opålitliga.

Sålunda: öppenhet är ett tveeggat vapen, som lätt blir ett verktyg i normaliseringens tjänst. Det kan

vara ett större normbrott att vara "oseriös" än "seriös". Förvisso, i det fall största möjliga lycka för största möjliga antal bisexuella är detsamma som fler öppna "normala bisexuella" – en entydig definition av vad bisexualitet är – då är det möjligt att det är värt priset. Men det kostar. Och inte är det normen som får betala.

(Givetvis går det att översätta ovanstående resonemang till ett homo-/trans-/SM-/poly-/pervo-perspektiv eller något annat.)

HANNA BERTILSDOTTER, som förutom att doktorera i sociologi, ägnar sig åt att odla sin trädgård.

Bögvärlden är ytlig

text BJÖRN FRITZ

foto LEILA TAMADDON

Bögvärlden är ytlig. Alla bögar är ålders- och utseendefixerade. Efter 30 är man så passé att man lika bra kan sluta upp med att visa sig bland folk. Jag vet inte hur det är med dig, men jag har i alla fall hört detta en oherrans massa gånger. Om man inte får höra det vid en bardisk så kan man läsa det på någon av våra nätbaserade mötesplatser. Denna ylighet är glittrig, konstgjord och oäkta – full av falska människor som bara vill få dig i säng. Hujedanemej. Det här sägs så ofta att man nästan börjar ta det för en underförstådd sanning. Men om vi tänker efter en stund, vad betyder det egentligen?

Att folk vill ha varandra i säng på våra klubbar och mötesplatser må väl vara hänt, att förvänta sig nåt annat är väl att förvänta sig att konsum inte ska sälja mjölk. Att detta skulle vara något ondsint är

bara bisarrt. Om man känner sig hotad av andra människors uppvaktning så ska man kanske inte gå på klubb/bar/motsvarande. Men resten då? Den glittrande ytligheten? Vad betyder det att vara ytlig? Jag undrar just om det inte är en allt för stor dos av allt för populariserad Freud som ligger bakom det hela. Du vet, människans medvetande har tre nivåer; det undermedvetna, det medvetna och det övermedvetna. Det medvetna är det vi tänker och är –

det vi själva är just medvetna om. Det övermedvetna är samhäl-

let kring oss, dess lagar och moral. Och det undermedvetna är en skugga djupt inne i oss som rymmer våra drifter och glömda

begär. Som om människor i stort var funtade som Princesstårter; lugna och gröna (eller rosa) täckta av civiliserad fernissa, men inom sig fyllda av dunkel vaniljkräm och hallönsylt. Innerst inne finns det en bubblande massa av ting som väntar på att komma ut. Nå, detta är en dum läsning av Freud, ty en av de väsentliga poängerna med idén om det undermedvetna är att det är omedvetet – vi kan inte veta något om det. Freud trodde han kunde nå det genom

“Att folk vill ha varandra i säng på våra klubbar och mötesplatser må väl vara hänt, att förvänta sig nåt annat är väl att förvänta sig att konsum inte ska sälja mjölk.”

att tolka drömmar, fria associationer eller via våra felsägningar. Men vi kunde aldrig veta något om det – vi kunde enbart tolka

det som bilder i en mycket dunkel spegel. I detta må farbror Freud ha rätt eller fel – åsikterna om detta är många och jag tänkte inte ge mig i kast med just det. Intressant här är att notera att denna bild av människan som en komplex konditorskapelse idag är någon form av idémässigt allmän-gods.

En människa är utifrån denna bild dels det vi först ser, och sedan något större och djupare som rymms inom henne – något vi bara kan ana. Visst är det en lockande bild? Jag är dels den jag är men inne i mig finns det något mer komplext – en skälvande liten människa som alla andra borde ta större hänsyn till. Jag är inte bara det jag gör, utan också min själ, denna viktiga mittpunkt djupt inne i mig som är mitt verkliga jag. Fast det är förtryckt och bortjagat av en ond och allt för

ytlig omvärld. Rar bild. Synd att den är helt och hållet baserad på avancerat självbedrägeri. Den är en lögn.

En människa är inget annat än det hon är och gör. Hon är ansvarig för sina handlingar, och det är genom dessa hon blir till. Vi är alla sociala varelser, och som sådana blir vi till genom att interagera med andra människor. Fundera ett ögonblick på vad du är. Inne i ditt huvud finns det tankar och upplevelser och ute i ytskiktet av din kropp finns det handlingar, händer att vifta med, höfter att gunga på och en röst att forma budskap med. Men vad annat har du att spela med? En inre hemlig strålande kropp som rymmer annat än detta? Knappast. Gaser i magen, möjligen.

Ytskiktet – den där allra tunnaste hinnan vi har att sätta upp mot andra är den del av oss i vilken vi blir till. Vi är ytliga, ty vi är sociala varelser. Om man vandrar in i en bögbär så ser man en massa yta och vi låter vår egen yta interagera med denna. Det finns

inget annat. Identiteten uppstår i interaktionen med en massa annat omkring oss. Inne i oss finns det tarmar och blod och ben och en massa annat som bäst lämnas åt läkare att titta på. Vi är vår identitet, och den befinner sig i ytan. Därmed inte sagt att vi

något annat. Vill man visa att man är djup och innerlig är det säkrast att deklamera T S Elliot med djup och innerlig stämma. Det som inte kan upptäckas/ses/höras finns inte. Tvärt om; vi är ytters ute precis det vi vill vara – det är skönheten och friheten i det vi

verkligt. Fjollan, transan, läderbögen – de är alla enastående konstverk byggda de mest förunderligt skiftande identiteter. De är ett genuint frigörelseprojekt som kastat den ängsliga inre censuren överbord och gett sig ut att bygga nytt.

“Som om människor i stort var funtade som Princesstårter; lugna och gröna (eller rosa) täckta av civiliserad fernissa, men inom sig fyllda av dunkel vaniljkräm och hallonsylt.”

Så där, längst ute på ytan vandrar de – könen och sexualiteternas allra senaste nybyggare. På en bögklubb nära dig.

inte kan ha identiteter som fungerar olika väl, och som är olika användbara.

Så vad menar vi när vi säger att bögar är så ytliga? Jo vi tänker på oss själva. Vi är inte som de. Vi är djupa och fina, det ser bara ut som om vi vore ytliga och det beror på att ingen förstår oss. Det är så synd om oss. Bögvärlden är ett helvete – för den tror bara på det den ser.

Det håller inte. Vi är det vi gör. Man måste ansvara för det man gör och inte gömma sig bakom att man innerst inne egentligen är

nämner "queer". Queer – våra identiteter är sociala konstruktioner och kan som sådana förändras efter behov. Queer – vi lever i ett socialt sammanhang och det är ständigt i förvandling. Jag kan göra mig till vad jag vill, men jag kan inte förlita mig på att något äkta ska komma krypande upp ur min inre tårtfyllning och få min omvärld att förändra sig. HBT-världen rymmer ett sånt oändligt lager av dessa roller som vi kan spela med som vore det en evighetslång maskerad. Konstgjorda roller av en uppfinningsrikedom som världen sällan skådat. Det är inte ytligt, det är

BJÖRN FRITZ pågående avhandlingsarbete behandlar aspekter på datorbaserad bildkonst.

När ytligheten gör ont

text DANIEL BLOMGREN

illustrationer EMMA STÅNGBERG och FRIDA STÅNGBERG

När vi träffas känns det nog som om hela tillvaron rasat.

När fasaden rämnar och vi står nakna in för oss själva, vad ser vi då? Ser du och jag det vi verkligen tror är vårt innersta jag? Om vi plötsligt inte är just det som våra före detta knull och krogkompisar fått oss att tro. Något som vi inte alls vill kännas vid.

När vi står framför vår spegel och tänker om oss själva: "Gud, så söt jag är, och vilken fin kropp och vilket fint hår jag har." Vi tänker att varenda krona vi lagt på gymmet och hos frisören varit värd besväret att bara ha råd med snabbmakaroner den sista veckan i månaden. När vi ändå står där och beundrar vårt yttre, kanske vi skulle försöka att se vårt "inre" i spegeln. Vad kommer vi att finna då? Kommer vi att finna att det finns substans under vår mycket välordnade yta? Eller kommer vi att känna ångestens hårda hjärtslag och tunga

andhämtning? Om det är den känslan vi får, vad ska vi göra? Ska då lägga ut på den svåra inre resa där vi söker svaren på vilka vi egentligen är som personer och varför vi blivit de vi är? Borde inte denna självkänedom vara lika

åt oss, på samma enkla sätt när det gäller vårt utseende? På den inre resan kan vi inte bara flyta med strömmen, utan vi måste vara oss själva. Framför allt måste vi vara uppriktiga mot oss själva.

“ Det känns ibland som vi bara är till för att producera skönhet i stället för att vara de individer vi är med erfarenheter, kunskaper och insikter. ”

viktig för oss som att håret ligger rätt? Jag tror inte att vår resa kommer att bli lätt. Den kan rentav bli riktigt obehaglig, och det kan komma att göra riktigt ont ibland.

Varför kommer det att göra ont, tro? Varför ska den inre ordningen vara så svår och så smärtsam när den yttre inte är det? Är det för att vi då är utlämnade åt oss själva? För att vi inte kan be någon annan att ordna det

Att göra som alla andra är enklast, eller hur? Då slipper vi stå till svars för någon annan och vi slipper obehagliga frågor om varför vi gör på ett visst sätt. Om du och jag skulle göra precis som vi själva vill och själva känner, undrar jag om vi inte skulle må mycket bättre inombords. Vilket alternativ är egentligen lättast att leva med i långa loppet, undrar jag ibland.

Skrämmer det dig lika mycket som mig att en dag slås av tanken att vi kompromissat bort oss

själva? Att inse att våra egna jag har fått stå tillbaka för att vi ska vara andra till lags. När vi till slut gör bort oss genom att inte vara oss själva, vad finns kvar då av vår personlighet?

Det presenterades en studie i SVT:s Rapport (3 juni 2003) om att vi som homosexuella har mer självmordstankar och gör fler självmordsförsök än andra grupper i samhället. Vad beror det på att du och jag mår sämre än de andra? Vår sexualitet i sig gör att vi blir mer ifrågasatta än andra människor, det är välkänt. Fast kan det inte också vara så att vi ifrågasätter varandra ändå mer – för att vi inte gör vårt yttersta för att se perfekta ut och att vi inte håller oss inom ramen för hur man ska vara som homo?

Jag tror att vi utsätter varandra för ett enormt tryck att anpassa oss efter de ideal som för tillfället råder. Vad värre är, vi låter oss själva styras av det som vår omgivning tycker att vi ska ha på

kroppen, vilken frisyra vi ska ha och hur vår kropp ska se ut. Det känns ibland som vi bara är till för att producera skönhet i stället för att vara de individer vi är med erfarenheter, kunskaper och insikter.

Jag tror att vi är personer som kan få den bekräftelse vi behöver och förtjänar utan att vara så snygga hela tiden. Jag tror att vi kan bli tagna på allvar, du och jag, om vi bara kämpar. Jag säger inte att det är lätt, men det ligger i alla fall i våra egna händer och inte i någon frisörs, personlig tränares eller stylists.

Hur många gånger har jag inte tänkt, och ibland kanske till och med yttrat, att homovärlden är så jobbigt ytlig? Ändå spelar jag med i den. Varför gör jag det? Varför tar inte jag i högre grad ställning för mig själv och slutar upp med förräderiet mot mitt inre? Är det verkligen värt att jag får fortsätta tvivla på min egen duglighet och leva med en inre smärta. Ska inte

vi ta ställning för oss själva nu, tillsammans? Är det inte nu som du och jag ska låta vår personlighet slå ut i takt med sommarens grönska? När vi är nöjda med vårt inre kanske vi också kan vara nöja med vårt yttre, hur det nu än ser ut. Visst är jag väl söt ändå?

DANIEL BLOMGREN är 32 år, arbetar som mentalskötare på S:t Görans psykiatriska akutmottagning och för ett samtal med sig själv för att försöka hjälpa andra homosar.

Var lite ytlig och njut

text ULV OHLBERGER
foto LEILA TAMADDON

Det är lugnt, du förtjänar att ta en paus! Någon gång är det väl dags att släppa lite på ansvaret. Ta bara dagen som den kommer och inte gå runt med det globala samvetet och hela världens problem på dina axlar. Shoppa lite, dricka alldeles för dyra drinkar och ha lite juste sex. Låt livet leka!

Det är dags att hävda din rätt till att vara lite ytlig då och då. Inte ytlig på det sättet att du bara är ute efter Antonia Ax:son Johnsons pengar eller att du dömer Per Unkel för hans utseende, utan bara det att du har rätt att inte alltid bry dig om allt och alla. Idag förväntas du hela tiden göra val, dessutom rätt val. Du bestämmer över din ålderdom genom ditt

pensionsval och dina möjligheter till framtida arbete genom val av kurser eller hur du väljer att rösta i EMU-valet. Förutom att ta ställning i dessa frågor så är det viktigt att du vet vilket märke på tonfiskens som är OK att köpa och om produktionen av midjetröjan från H & M medfört någon kränkning av mänskliga rättigheter. Samhället idag tillåter oss att vara fria individer på ett sätt som inte tilläts förr, men med det kommer också krav. Det känns som om ett felval får enorma konsekvenser och kan leda till en ålderdom klädd i säck och aska.

Jag har precis avslutat en kurs i global utveckling och, visst, det är många som har det dåligt. Dessutom har många det dåligt därför att du har det bra. Men tänker du inte göra något åt världssvälten idag så är det ju bara onödigt att ha dåligt samvete för den. Glada fakta är att det faktiskt finns färre fattiga idag än för tio år sedan och att det globala engagemanget blir allt större för att hjälpa dem som har det sämst. Jorden håller inte heller på att överbefolkas. Vi är idag runt sju miljarder människor här och jorden kan enligt de mest kritiska forskarna föda minst tolv miljarder och högsta siffran jag hört är sextio miljarder. Den

kraftiga befolkningstillväxten har stannat av och det gäller även kolossala länder som Kina och Indien. Vi producerar tillräckligt med mat för att det ska räcka åt alla. Att den sen inte kommer fram till de som har det sämst är något vi får jobba på. Men, kommer de svältande att må bättre för att du har en klump i magen och kommer du att bli en bättre människa av ditt självplågeri?

Vill du hjälpa till så finns det några saker du kan göra. Du kan bestämma dig för att ta ställning i någon fråga och leva efter det beslutet. Köp KRAV-odlat om du tycker att det känns bra. Det leder idag inte till så stora miljöfördelar, men ditt val har stor påverkan i framtiden. Känner du att du vill påverka och göra något för dem som har det sämst, gör det men gör det på dina villkor! Det är ingen som förväntar sig att du är nästa moder Teresa men du kan ju satsa på att vara ett litet helgon för någon. Förändring tar tid, och du är här nu, så under tiden du är en engagerad och empatisk person passa på och var lite ytlig och njut.

ULV OHLBERGER är Pol mag. student i Statsvetenskap vid Södertörns högskola

Feminis/m?

text CHRISTINA KJELLSTRAND
illustration REBECCA ERIKSSON

För en tid sedan tröttnade jag och några av mina vänner på bristen på klubbar för kvinnor som gillar kvinnor i Öresundsregionen, och bestämde oss för att göra något åt saken. Vi bildade en förening, hyrde en lokal och planerade in fester under ett helt år framåt. När första festen närmade sig gjorde vi affischer och satte upp på väl valda platser, bland annat anslagstavlan på Centrum för Genusvetenskap vid Lunds universitet, där jag vid tillfället liste.

Några dagar efter att jag satt upp affischen upptäckte jag att någon klottrat på den. Naturligtvis blev jag upprörd, men trodde mig också förstå vad de som klottrat vänt sig mot, så jag skrev ett långt försvarsbrev och satte upp bredvid affischen.

Svar på detta kom i form av klotter i marginalerna, om än sakligare och mer rakt på sak än det första klotret, varpå jag levererade ytterligare ett brev där jag försvarade affischen jag satt upp och föreningen jag varit med att bilda. Efter det tystnade dock den eller de personer som

klottrat, och därmed också debatten.

Nu kan man fråga sig varför en förening för kvinnor som gillar kvinnor väcker så starka reaktioner, speciellt på Centrum för Genusvetenskap, som ju inte borde ha några större problem med vare sig lesbiskhet eller bisexualitet. Svaret på detta är att s/mash, som föreningen heter, är en fetisch- och s/m-förening, och det som människor reagerade på när de såg affischen var en tecknad bild som visade en butchflata iklädd militäruniform

“ Jag hävdar att enbart det faktum att alla BDSM situationer inte är konstruerade kring en patriarkal maktordning innebär att det finns ett ifrågasättande av en sådan ordnings universalitet. ”

som trampade på en tjej som gjorde armhävningar.

Den första reaktionen, tre kvinnosymboler med horn, utlöstes av att personen som ritade dem inte såg att det var två kvinnor på bilden, utan uppfattade den som en kvinna och en

man. Den andra reaktionen vände sig direkt mot s/m, bondage och liknande roll-spel, och

gick ut på att BDSM¹ inte handlar om sex, utan makt, och därmed är en våldshandling. Naturligtvis

handlar BDSM om makt, men det folk har en tendens att glömma bort är att det inte rör sig om verklig, reell makt utan om spelad. I en BDSM-situation går deltagarna in i olika roller och deltar i olika scenarier som när som helst kan avbrytas med ett i

¹ BDSM är en samlingsterm för bondage/discipline, dominant/submissive och sadism/masochism eller slave/master.

“Genom att säga att det enda sättet att bekämpa den heterosexuella matrisen är att vara en snäll liten lesbian (inte alltför butch eller femme) som sitter hemma och dricker te med sin (monogama) flickvän och planerar demonstrationer, skapar man de facto en homonormativ matris, som fungerar som ‘Den Andre’ åt heteronormen och därmed snarare förstärker än ifrågasätter den.”

förväg bestämt tecken eller "stoppord". I och med detta löses maktsituationen upp och om den passiva, "maktlösa" parten när som helst kan avbryta scenariot, blir konsekvensen att denna person inte alls är maktlös. Det må vara så att stopp inte betyder stopp, och nej inte betyder nej, men till skillnad från en verklig våldssituation, där den som utsätts för det fysiska eller psykiska våldet inte är med på vad som händer och inte har någon möjlighet att förhindra eller stoppa händelseförloppet, kan den passive när som helst dra sig ur. BDSM förutsätter med andra ord att alla inblandade är aktiva subjekt, snarare än om att skapa en subjekt/objekt-dikotomi. Skillnaden är analog med den

mellan "vanligt" sex och våldtäkt eller mellan kampsport och misshandel.

Genom att konstruera fiktiva, hårt kontrollerade maktsituationer skapar BDSM alltså ett utrymme för människor som fetischerar makt och maktlöshet att få utlopp för sin lust utan att försätta sig i situationer där de skadar någon annan eller sig själva.

En annan vanlig invändning från feminister är att BDSM reproducerar och konserverar patriarkala maktstrukturer, där män är överordnade och kvinnor underordnade. En sådan tolkning bygger, enligt mig, på att man enbart betraktar situationer med två inblandade personer där den

"manlige" är aktiv och den "kvinnliga" är passiv (oavsett biologiskt kön).

En butchflata som binder fast en lipstick lesbian (eller en fjollig kille) och piskar henne (honom) kan alltså mycket väl sägas reproducera en heteronormativ bild av aktiva män och passiva, objektifierade kvinnor. Men vad händer om de byter plats? Eller om det är två femmes? Eller två androgyna? Eller tre? Och hur ska man tolka dem som bara tittar på, oberoende av deras könsuttryck? Eller så kallade switchar, som är både passiva och aktiva?

En del hävdar att det inte spelar någon roll. Att den stora massan av människor som ägnar sig åt BDSM är "manliga" toppar och "kvinnliga" bottoms, och att undantagen är irrelevanta. Ett liknande resonemang skulle dock kunna användas för att till exempel hävda att homo-, bi- och transsexualitet inte har någon potential att ifrågasätta heteronormativiteten: den stora massan lever i heteronormativa par, och undantagen kan man ju bortse från. Det faktum att inte alla BDSM-situationer är konstruerade kring en patriarkal makt-

ordning anser jag vara tillräckligt för att ifrågasätta en sådan ordnings universalitet.

BDSM dekonstruerar och ifrågasätter i praktiken de maktstrukturer som finns i samhället genom att visa att de är konstruktioner: Ifrågasättandet sker även genom att problematisera maktförhållandet mellan passiva och aktiva, så att båda parter betraktas som handlande subjekt, och genom att visa på möjligheter att placera vem som helst i vilken position som helst. "Kvinnor" kan vara aktiva, lustfyllda och ta plats. "Män" får lov att vara passiva och undergivna. Monogami, tvåsamhet, könsroller och sexualitet löses upp och förlorar sin mening i en värld där allt är tillåtet så länge alla inblandade är med på vad som händer (och, naturligtvis, är vuxna).

Jag är medveten om att alla inte håller med mig om att BDSM har en subversiv feministisk potential, men problemet med att rakt av fördöma all BDSM som ett uttryck för Det Ondskedfulla Patriarkatet är att man stigmatiserar och utesluter alla de

människor som visserligen inte har någon önskan att reproducera patriarkala maktstrukturer men å andra sidan tycker att maktrelationer är sexiga. Genom att säga att det enda sättet att bekämpa den heterosexuella matrisen är att vara en snäll liten lesbisk – som inte är alltför butch eller femme och som sitter hemma och dricker te med sin (monogama) flickvän och planerar demonstrationer – skapar man de facto en homonormativ matris, som fungerar som "Den Andre" åt heteronormen och därmed snarare förstärker än ifrågasätter den.

Jag förväntar mig inte att alla människor ska vara intresserade av BDSM, att alla skulle bli lyckligare av polygami än monogami, eller ens att alla skulle må bra av att undvika villa-Volvovovve. Det bor en fruktansvärd massa människor på den här planeten och vi är alla individer med individuella drömmar, önskemål och fantasier. Ibland krockar människors önskemål eller också innebär en individs fantasier att andra kommer till skada. Naturligtvis ska detta

förhindras i möjligaste mån, men om jag fördömer alla de människor som kommer överens om att göra saker med varandra som jag tycker verkar tråkiga, eller konstiga, eller rent av äckliga, så är jag inte bättre än de som fördömer mig för det sätt jag valt att leva mitt liv på.

CHRISTINA KJELLSTRAND jobbar på en fil. mag. i litteraturvetenskap vid Lunds Universitet, definierar sig (bland annat) som lesbisk bisexuell feminist transvestit, och är ordförande i s/mash.

s/mash är en fetischförening för kvinnor som gillar kvinnor i Malmö. För mer information om föreningens aktiviteter, skicka ett tomt mail till smash_passiva-subscribe@yahooogroups.com

Är homokulturen ytlig?

av ÄMMA HILDEBRAND och ANDERS HANSSON

KERSTIN, 56

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nä, det tycker jag inte.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Ja, kanske. Äh. Det är ju många som inte känner någon homosexuell och som inte kan ta ställning kanske. Jag har en god vän som är homosexuell. Det kan synas som om homosexuella har mycket ytligare kontakter med varandra, alltså inte har parförhållanden på samma sätt som heterosexuella har. Men det ligger något helt annat bakom när man lär känna människorna.

SEBASTIAN, 20

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Inte så ytlig. Den är ju ganska accepterad bland folk tror jag.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Det finns nog folk som gör det. Men jag tycker inte den är särskilt ytlig, så jag förstår inte hur man kan tycka det.

HELENA, 24

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nej. Det gör jag inte. Inte bland mina vänner som är homosexuella i alla fall.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Att dom är lite glammiga och så menar du? Kanske. Nä, jag vet inte faktiskt.

CAT, 35

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nä. Absolut inte.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Mediernas bild är bara en image. Inget som gemene man går på. Att homosexuella skulle gilla schlagers och Carola och springa på pridefestivalen och svansa runt och ha glassiga kläder, jag menar, det är ju bara något man inte tror på. I så fall tror man ju att svenska folket skulle vara ointelligent.

SABINA, 27

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nä. Det gör jag inte.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Ja, det är möjligt. Det verkar finnas en ytlig homosexuell trend, men själva homosexualiteten upplever jag inte som ytlig.

OSKAR, 16

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nja, det vet jag knappt.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Ja, kanske. Nä, jag vet inte.

SEBASTIAN, 29

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Jag har inte så mycket erfarenhet av det, så jag kan inte svara på det riktigt.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Ja, det kan väl vara lite ytligt ibland. Det är väl både och. Jag har hört någon kompis berätta om utelivet, och då lät det ganska ytligt kan jag säga.

HELENA

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Nä, det gör jag inte.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Alltså, eftersom jag själv kommer i kontakt med människor i andra situationer så tycker jag det inte. Men ibland i massmedia så kan det framställas lite väl riktat så att det kan upplevas ytligt där kanske.

CARL-GÖRAN, 70

Upplever du den homosexuella kulturen som ytlig?

- Som ytlig? Jag kan inte uttala mig om det. Det kanske är både och. Jag har i min bekantskapskrets mycket seriösa förhållanden mellan homosexuella, där troheten spelar huvudrollen. I andra situationer kan man uppleva att det är litegrann av en ytlighet också. Litegrann av en modetrend höll jag på att säga.

Tror du folk i allmänhet upplever homosexuellas kultur som ytlig?

- Ja, media har väl ställt upp på homosexuella på ett ganska solidariskt sätt tycker jag. Det är mitt intryck. Det förekommer väl ingen nedvärdering i media på något sätt längre, vilket är bra. Jag tycker att människor har rätt att välja sin livsstil, självklart. Ibland kan man kanske uppleva lite av en demostation, kanske för att markera att statuera ytterligare mark eller hur jag ska säga.

Halvlek i bokprojektet

text ANDERS HANSSON

foto YLVA HANSEN

Jag, Caroline Olsson och Anna-Clara Olsson strålar samman på Anna-Claras arbetsplats, Sveriges Förenade studentkårers lokaler intill Mariatorget i Stockholm. Anna-Clara är nöjd med sin arbetsdag, under vilken SFS har anmält fjorton högskolor till HomO och de andra ombudsmännen för att de saknar likabehandlingsplan.

Caroline och Anna-Clara har sedan november förra året jobbat med SFG:s bokprojekt tillsammans med sitt fem personer starka redaktionsråd. Målet är att sammanställa en antologi med nyskrivna texter om hur man kan föra in ett HBT-perspektiv i svenska högskoleutbildningar.

– Nu har två tredjedelar av tiden gått. Hur ligger ni till mot tidsplanen? undrar jag.

– Det mesta känns bra. Vi har ju lovat vår bidragsgivare, Arvsfonden, att ha manus färdigt till den 1 november och det kommer vi att hinna, säger Caroline.

– Men det datumet har på sätt och vis blivit mindre viktigt nu, invänder Anna-Clara. Häromdagen fick vi kontakt med ett förlag som är intresserat av att ge ut boken. Det känns jättebra! Om SFG har koll på studenternas och högskolans värld, så kompletterar förlaget oss genom att kunna distribution, marknadsföring och det grafiska.

– Sånt gör de ju hela dagarna. Vi slipper uppfinna hjulet, säger Caroline lättat. Som det ser ut nu kommer boken att släppas till Pride 2004.

– Vi får alltså ge oss till tåls ett år, konstaterar jag. Hur ser boken ut när den är klar?

– Redaktionsrådet har jobbat under lagom tidspress, så bokens

struktur har mognat fram på ett naturligt sätt. Målgruppen är i första hand högskolans personal, främst de undervisande. Boken ska också kunna läsas av intresserade studenter med full behållning. Den teoretiska nivån ska vara så hög att det inte finns med "lärarknep" och liknande, understryker Anna-Clara.

– Nej, vi har varit noga med att

“Många som är verksamma inom högskolan vill gärna göra rätt men vet inte hur.”

hitta rätt tilltal. Läsaren förutsetts vara självständig och intresserad av ämnet, tillägger Caroline. Jag får veta att boken planeras bestå av tre delar, där den inledande delvis skrivs av redaktörerna själva. Därpå följer ett tiotal kapitel, om vart och ett ungefär tio sidor, som behandlar olika ämnesområden och yrkesutbildningar. Förutom beteendevetenskap, läraryrket, medicin och vård-

utbildningar – att de skulle vara med hade jag anat – kommer det att finnas kapitel om humaniora, samhällsvetenskaper, teknik och biologi. Detta sista gör mig som naturvetare intresserad.

– Hur märks det att en person har ett HBT-perspektiv på naturvetenskapen? Man tänker ju ofta att den positivistiska grundsynen "vaccinerar" mot allt vad ideologier heter, inte minst de skadliga. Då borde det väl inte spela någon roll?

– Det är riktigt att många naturvetare ser sin egen vetenskapsutövning som oproblematiserad, inleder Caroline. Men tyvärr kan den vetenskapliga miljön och kulturen ha stor inverkan på vilka resultat man kommer fram till. Tekniktexten i boken diskuterar en sida av det här, nämligen forskarnas självbild. Vår biologiskribent tar upp hur man i etologiska studier ofta väljer att beskriva och förklara djurens beteende i "mänskliga", alltså heterosexuellt mänskliga, termer. Ibland blir resultatet

komiskt – i vissa fall helt härresande.

– Sist i antologin kommer en fördjupande text där förhållandet mellan HBT och andra jämställdhetsaspekter diskuteras, tillägger Anna-Clara.

– Det verkar bli många sidor. Vågar ni förutsätta att läsarna har så gott om tid? frågar jag.

– Det gör vi egentligen inte, svarar Caroline. Om man bara vill läsa det nödvändigaste så går man direkt till sitt ämneskapitel. Sedan kan man komplettera efter behov ur första delen om något känns oklart. Boken ska vara begriplig även om man inte läser hela.

Från mitt år som SFG:s förbundskassör vet jag att bokprojektet inte vadar i pengar. Det kanske inverkar på skribentraggandet.

– Nöjer sig författarna med den blygsamma lön ni kan erbjuda?

– Det har inte varit ett hinder.

De flesta som skriver är forskare inom sina respektive ämnen och är sällan vana vid feta honorar, ler Caroline. Faktiskt har vi blivit glatt överraskade av hur mycket folk har ställt upp. Av ett femton-tal tillfrågade har bara två avböjt. Och då på grund av tidsbrist.

– Det är väl vi redaktörer som lockar fram all denna solidaritet! skrattar Anna-Clara. Nej, skämt åsido, jag tror att en motivationskälla är det kunskapsvakuum som råder nu. Det finns ett sug efter boken.

ANDERS HANSSON är en 24-årig, snart fullärd lundastudent som sköter tryckning och distribution av Wannabe i all tysthet när inte redaktören släpper fram honom till tangentbordet.

Träffa redaktionsrådet, ett par av skribenterna och några inbjudna från högskolan genom att besöka bokprojektets seminarium på Pride! Seminariet hålls kl 12.00-13.45 onsdagen den 30 juli i Medborgarhuset.

Homosorger

text & illustration ÄMMA HILDEBRAND

"Alla par över tjugofem år som har försökt få barn i över ett år utan resultat har rätt till utredning och assistans att få barn", berättar en föreläsare på genetiska institutionen i Lund och alla antecknar.

Men hallå, skriker jag inuti, jag då? Han kunde väl i alla fall säga heterosexuella par? Nä, just det. Jag räknas ju inte i biologins underbara värld. Det är bara att vänja sig. Men jag kanske kan göra en skillnad? Jag kanske kan skriva något inom biologi som kritiserar den? Jag börjar lätt. Hör mig för. Något tvärvetenskapligt? Nä, ingen vill nappa. Men ett kritiskt förhållningssätt inom ramen för biologi? Nä, ingen förstår vad i biologin som möjligen skulle kunna kritiseras. Reproduktion är ju det som är viktigt. Och så att det blir en bra avkomma såklart. Jag stångar mitt huvud. Och det mest sårande är att det är till ingen nytta alls.

När konversationen med de nyblivna heterosexuella föräldrarna börjar lida mot sitt slut kommer frågan: Förresten, ska inte ni skaffa barn? Jo. Men vi har ingen sperma. Och det är en hel del som känns svårt med att skaffa barn faktiskt, oförstående heterosexuella värld. Er okunskap är ibland svår att axla. Ni går på mina tår. Ibland har någon redan tagit bort skorna, och då gör det faktiskt ont.

Ja, jag vet att ni tror att ni förstår och att ni blir sårade när jag säger att det inte räcker att tycka att jag är ok. Jag vill inte vara någon som är ok. Inte ens helt ok med ett åh så fint accepterande av mitt sätt att leva. Jag vill inte. Jag vill inte bli bedömd. Ge er. Vem är någon att tycka att någon lever ett ok liv? Snälla heterosexuella värld – inse när ni inte förstår!

Det skulle bespara mig så mycket. Ge mig ödmjukhet – inte accepterande. Jag tror ändå inte på det.

Okunskap omedelbart såklart
Glasklart direkt solklart
Tänka efter själv och förstå
Varför stöta och blöta?

Nä tänk med en kompis istället
Kompisar förstår och bekräftar
Inget överflödigt obehag
Tillfredsställelse.

Varför obehaglig strävan motgång tröskel?
Klart som vatten efter disken
Nä tänk med en kompis istället
Varför stöta och blöta?

Jaha. Ni är tillsammans nu. Och ni har fått barn. Vad roligt! Uppriktigt roligt! Jättekul! Men vad är det jag tycker mig se? Visst har jag hört att små flickor är klädda i rosa, men jag trodde inte på det. Visst har jag hört att könsroller existerar och frodas, men såhär? Vad är det som händer? Jag såg ju er som de starkaste av människor. Men ni orkar inte mera, va? Ni orkar inte stå emot allt längre, va? Det är för tungt att stå emot förväntningarna, va? Jag vågar inte fråga. Jag ser på och tänker att det där kommer i alla fall inte hända mig. Och jag vill knappast vara den som dömer. Hm, kanske skulle jag börja äta kött...

Jag är lesbisk förresten. Homosexuell. Tror jag. Eller det beror kanske lite på vem som frågar. Om nu någon skulle få för sig att fråga. För det spelar ju ingen roll om man är homosexuell. Det är ju bara

samma sak som heterosexuallitet fast man är med någon av samma kön istället. Det spelar ju ingen vad jag har för mig i sängen. Nä, snälla bespara folk. Bespara folk denna vetenskap. Det är ju synd om dem att behöva veta. Här någonstans blir jag ställd. Elaka okunskap. På vilket sätt skulle det inte spela roll att jag lever med en kvinna? Det är klart att det ofta är så att jag inte behöver tänka på att jag ligger med kvinnor. Men oj vad ofta jag faktiskt behöver tänka på att det jag har för mig i sängen inte är det som de allra flesta håller på med. Och knappast vill jag skylla det på mig själv och mitt behov av att provocerat skrika ut att jag är homo. Nä, jag vill skylla det på att man inte vill att jag ska synas. Jag vill skylla det på den elaka okunskapen om utanförskap. Och jag vill skylla på ointresset inför det som är annorlunda.

Ja ja. Här har jag brett ut mig, klagat och tagit plats. Till vilken nytta då? kanske ni tänker. Men jag har faktiskt en blygsam liten avsikt. Jag tänker att det kanske är flera som dras med homosorger. För det är så jag vill se på dem, som mina homosorger. Jag tycker om dem för att de hjälper mig att se samtidigt som jag avskyr dem eftersom de gör livet onödigt surt. Det som är bra är att jag kan lägga undan mina homosorger i tryggt förvar när jag inte orkar bära dem, och ta fram dem när jag har tid och kraft. Och det känns rätt så bra faktiskt.

ÄMMA HILDEBRAND är nästan 24 somrar och läser biologi i Lund i väntan på att få sprida vemod till världen med sina hemmagjorda sånger om livets svåra.

Stockholms universitets studentkårs HBT-projekt

text MARIA NILSSON och KARIN EKSTRÖM

Inom den akademiska världen är personer med HBT-identitet fortfarande diskriminerade och hbt-perspektivet ännu ifrågasatt, osynliggjort och tabubelagt. Studenter som använder sig av en queer ansats i till exempel uppsatser bemöts ofta med misstänksamhet och uppmanas att byta ämne/perspektiv. Det är rimligt att anta att anledningen inte bara är medveten homofobi och ovilja utan att det mest handlar om okunskap och osäkerhet hos lärare vid universiteten.

Detta tog Stockholms universitets studentkår fasta på och

ansökte om pengar för att kunna lägga extra mycket arbete på HBT-frågorna. I samband med att lagen om likabehandling i högskolan¹ infördes, startade så den 1 april 2002 HBT-projektet, som drivs av Studentkåren men finansieras av Allmänna arvsfonden. Projektet fokuserar på den del av den nya lagen som handlar om diskriminering på grund av sexuell läggning och kön. Studentkåren vill med projektet ge främst lärarna vid Stockholms universitet kunskap om och redskap att efterfölja den nya lagen, för att minska diskriminering av

individer med HBT-identitet och studenter som vill anlägga ett HBT-perspektiv i sina arbeten. Genom att synliggöra heteronormativa strukturer vill vi projektledare inte bara förebygga diskriminering av enskilda studenter på lärosätena i dag, utan även säkra att morgondagens yrkesverksamma och beslutsfattare går in i sin yrkesutövning med en så öppen och fördomsfri inställning som möjligt.

Vårt långsiktiga mål är att få se en början till en integrering av HBT- och genus/jämställdhetsfrågor.

HBT på schemat i Umeå

text DANIEL HJALMARSSON

För ett par år sedan samlades en grupp HBT-studenter och en lärare vid Umeå universitet för att diskutera universitetets heteronormativa struktur, litteratur och möjliga kanaler för intern påverkan. Efter några träffar började gruppen diskutera kurser, influerade av den då nya och mycket uppskattade kursen Lesbian and Gay Studies. Så småningom skönjdes ett mål – att få till stånd en kurs om HBT i en av utbildningarna som gavs vid universitetet. Projektet syntes till en början övermäktigt, men realiserades bara senare ett par år.

Läroutbildningen föreföll lämplig att starta med, inte minst beroende på att majoriteten av de

deltagande studenterna läste på programmet och att läraren i den numera fasta arbetsgruppen Queer i Utbildning, QUB, undervisade där.

Många timmar av diskussioner, studerande och strukturerande ligger bakom kursen som nu blivit verklighet. Gruppen QUB:s företrädare, Anders Birgander, vet vad det innebär. Först gäller det att få loss timmar för att kunna ro projektet i hamn, sedan kommer instuderingsfasen – vad ska kursen syfta till, och vad ska den innehålla? Eftersom ingen i gruppen ansåg sig ha kunskaper om T-begreppet inom HBT, valde man att kraftfullt lägga stor fokus på just detta eftersom man första gången lyckades få bidrag för att

Som vi ser det skapar den rådande dikotoma könsstrukturen en dikotom sexualitetsstruktur och vice versa. Dessa två strukturer samverkar i en ständigt pågående process som försvårar jämställdhetsmålet – det är hög tid att denna koppling synliggörs.

Den utbildning vi erbjuder lärarna består av två delar där vi kombinerat det personliga med det mer teoretiska. Dels får lärarna en möjlighet att lyssna till "historier ur verkliga livet", genom representanter från RFSL och FPE-S², vilket förhoppningsvis leder till ökad självreflektion i möten med människor. Dels vill vi ge lärarna redskap för ett mer kritiskt förhållningssätt till

heteronormativ kurslitteratur och heteronormativa perspektiv inom det egna ämnet genom ett seminarium där vi diskuterar genus och sexualitet inom akademien utifrån likabehandlingslagen.

Efter ett trögt första år då nästan all tid och energi gick åt till att "marknadsföra" projektet vid universitetet, har vi nu äntligen börjat rulla. Den initiala misstänksamheten har som vi upplever det förbytts i nyfikenhet och vilja att ta del av utbildningen. Även andra lärosäten har hört av sig med önskemål om att hyra in oss. Lika glada som vi som projektledare är över detta, lika ledsna är vi över att våra pengar från Allmänna arvsfonden snart

är slut, den 30 september närmare bestämt. Vi arbetar febrilt med att finna nya finansierare eftersom allt pekar på att projektet behövs ännu en tid. Vi håller våra tummar och hoppas att du som läsare hör av dig om du har något tips på var det finns pengar. Om du har synpunkter, idéer eller bara någon fråga, så är du också välkommen att ringa eller maila oss.

MARIA NILSSON 08-674 6241
KARIN EKSTRÖM 08-674 6215
Projektledare
E-post hbt@sus.su.se

foto SARA LUND

¹ Likabehandlingslagen skall skydda universitetsstudenter mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning och funktionshinder och gäller från den 1 mars 2002.

² RFSL – Riksöverbudet för sexuellt likaberättigande, FPE-S Full Personality Expression Sweden (transorganisation)

anordna en internutbildning på universitetet.

Så småningom satte sig gruppen ner och skrev ihop ett förslag på en fempoängskurs till den nya lärarutbildningen. Efter en del diskussioner valde man att ta in kursen i den ordinarie studieordningen. Tanken är att kursen ska ges i ett block med flera andra inom ramarna för pedagogik- och praktikmomentet på samtliga utbildningar från förskollärare till gymnasielärare. Eftersom man inte lyckats hitta någon fullgod litteratur har nu gruppen, stärkt av det positiva beskedet i maj, gått vidare med själva skrivandet av ett kompendium som är tänkt att användas inom ramen för kursen. Upplägget är en

kombination av storföreläsning av en av ombudsmännen på HomO samt gruppdiskussioner i mindre grupper. Meningen är att studenterna ska få möjlighet att stifta bekantskap med HBT, fördomar, myter och därtill problematisera sexualitet och identitet under några intensiva poäng. I höst är det premiär och om cirka fyra år kommer de första lärarstudenterna med HBT-kunskap i bagaget att ta examen vid Umeå universitet.

DANIEL HJALMARSSON är ordförande i Sveriges Förenade Gaystudenter

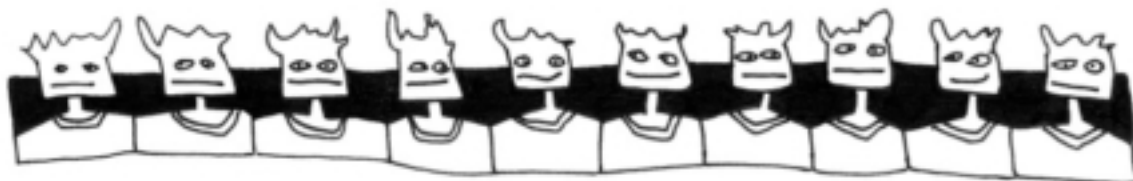
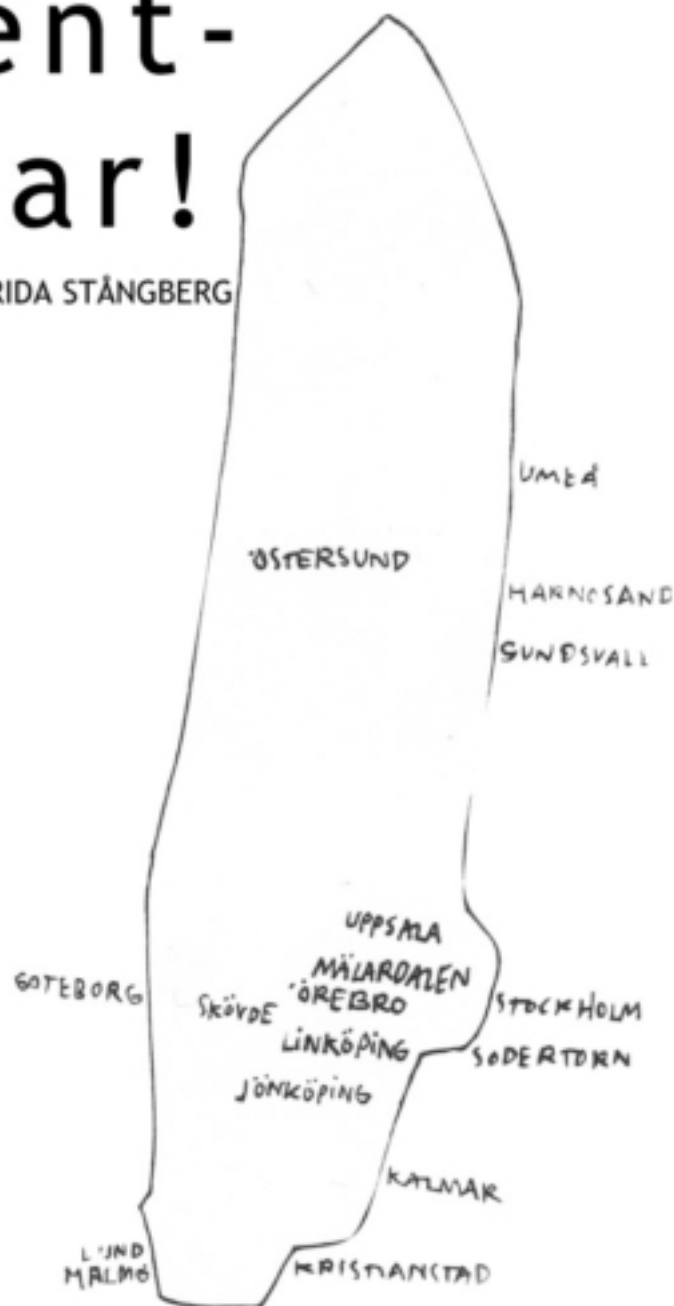
Titta vad många gaystudent- föreningar!

illustrationer: ÄMMA HILDEBRAND och FRIDA STÅNGBERG

När föreningarna inte ägnar sig åt att ordna trevliga tillställningar åt HBT-folk inom universiteten och högskolorna runtom i Sverige så kämpar de på med gaystudentpolitik. Om du vill ha kontakt med föreningen på din ort så finns länkar att följa från SFG, Sveriges Förenade Gaystudenters, hemsida. Finns det ingen förening på just din ort, så hjälper SFG gärna till att starta en med sitt så kallade startpaket. Information om kontakt, startpaket och en hel del annat finns på hemsidan.

Go gaystudent!

www.gaystudenterna.nu

SFG har ordet

text DANIEL HJALMARSSON

Nytt år och nya projekt. Personligen måste nog projektet att vara förbundsordförande vara det största. Det har hänt en hel del inom SFG sedan senaste numret av Wannabe kom i tryck. SFG har haft årsmöte och bland annat valde man en ny, och därtill heltidsarvoderad, förbundsordförande. Ett stort steg för ett växande förbund.

Jag kommer ursprungligen från Hälsingland men har i flera år studerat vid universitetet i Umeå. Mitt engagemang i SFG sträcker sig ungefär två år tillbaka i tiden. Jag är för övrigt den första förbundsordförande i förbundets historia som inte är stockholmsbo – och jag planerar inte att bli det nu heller.

En del i detta förtroendeuppdrag som jag fått är att synliggöra förbundet och våra frågor. Bland annat innebar det under maj månad att jag i egenskap av ordförande höll två föreläsningar vid universitetet i Linköping och Lund. Föreläsningar under rubriken "Heteronormativitetens negativa konsekvenser inom akademien". Kanske var just du där, eller kanske kommer du delta vid ett framtida arrangemang?

Under de senaste månaderna har

studenter från olika lärosäten hört av sig för att få veta mer om SFG och hur man kan starta en egen lokalförening på det lokala lärosätet. De två senaste anslutna lokalföreningarna kommer från Norrland. Nya i gamlet är föreningen i Härnösand och Sundsvall vid Mitthögskolan och HBT-utskottet Priscilla i Östersund, som också är Mitthögskolans domäner. Norrland kommer starkt. Det gläder en umebo som mig!

När du som läsare flyktigt för ögonen över dessa ord börjar sommaren så sakteliga ta slut och höstens göromål komma allt närmare. För många kanske det är sista året och de sista välförtjänta poängen, medan andra precis ska till att börja sin bana som student. Oavsett vilket ska SFG:s höst fyllas med hårt arbete och en rad nya projekt.

Ett projekt som pågått under det senaste året, och i höst ska avslutas, är det så kallade bokprojektet, som skrivs om i detta nummer. Ett redaktionsråd har tillsatts att arbeta ihop en bok om HBT, heteronormativitet och högskolan. Den är tänkt som en ABC-bok för alla som arbetar inom högskolan eller har med

högskolefrågor att göra. Manusets ska vara klart i november i år. När boken kommer i tryck och kan distribueras beror dock på den blivande förläggaren, inte redaktionsrådet.

Andra stora saker som är på gång är en stor sammanställning av de enkäter som SFG skickat ut till landets alla studentkårer, högskolor och universitet. Enkäten syftar till att ta reda på mer om det arbete som lärosätena är skyldiga att bedriva genom lagen om likabehandling i högskolan liksom de lokala studentkårernas syn på detta arbete. Även det projektet väntas kunna presenteras i höst.

Men passa nu på att njuta av den lilla värme som återstår! Tag chansen att njuta innan det är för sent. Håll ögon och öron öppna, det sjuder av liv i SFG. Det kommer märkas.

Väl mött i höst!

DANIEL HJALMARSSON
Förbundsordförande i SFG
ordf@gaystudenterna.nu

